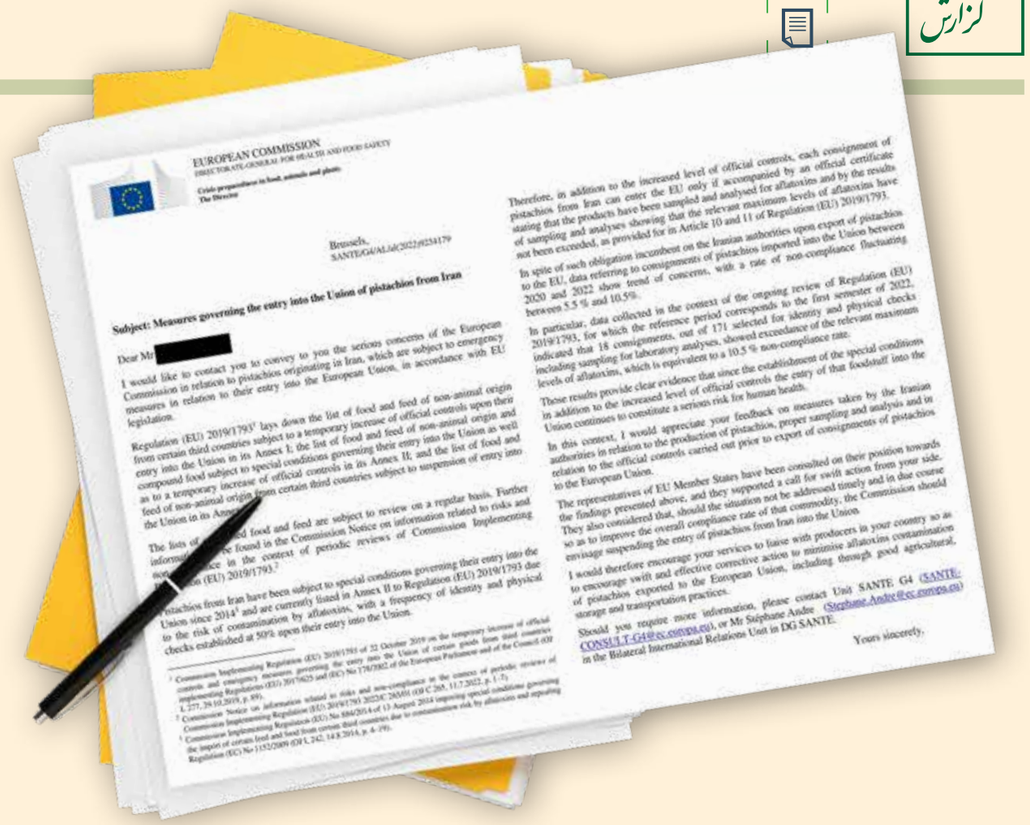

گشوده‌شدن پرونده افلاتوکسین پسته ایران در اروپا

زنگ خطر اتحادیه اروپا برای تعلیق واردات پسته ایران

■ سحر نخعی - دبیر کمیته بازرگانی

۲۶ سال قبل، در سال ۱۳۷۶، در بازار پسته اروپا به‌عنوان بزرگ‌ترین مقصد صادراتی پسته ایران اتفاقاتی رقم خورد که تغییرات شگرفی در پی‌داشت. در این سال، به‌دلیل حساسیت شدید مقامات اتحادیه اروپا در رابطه با آلودگی پسته ایران به افلاتوکسین و اقامه این ادعا که پسته آلوده ایران برای مصرف‌کننده مضر است، صادرات سالانهٔ حدود ۹۰ هزار تن پسته از ایران به خاک اروپا موقتاً تحریم شد.

۲۶ سال قبل، در سال ۱۳۷۶، در بازار پسته اروپا به‌عنوان بزرگ‌ترین مقصد صادراتی پسته ایران اتفاقاتی رقم خورد که تغییرات شگرفی درپی‌داشت. در این سال، به‌دلیل حساسیت شدید مقامات اتحادیه اروپا در رابطه با آلودگی پسته ایران به افلاتوکسین و اقامه این ادعا که پسته آلوده ایران برای مصرف‌کننده مضر است، صادرات سالانهٔ حدود ۹۰ هزار تن پسته از ایران به خاک اروپا موقتاً تحریم شد.در آن زمان با ممنوعیت واردات پسته ایران به اروپا، بخش‌های مختلف پسته ایران اقدامات زیادی از قبیل مطالعات و تحقیقات لازم در این زمینه، روش‌های کاهش احتمال آلودگی پسته به افلاتوکسین در مراحل برداشت، فرآوری پسته تازه، فرآوری پسته خشک، انبارداری و حمل، تبیین و تدوین شد. در واقع، همه این اقدامات تلاش‌هایی برای ایجاد اعتمادسازی و صادرات مجدد پسته ایران به اتحادیه اروپا بود. در ضمن، بازدیدهایی توسط مقامات اروپایی از مراکز تولید و فرآوری پسته در ایران برای رصد فرایندها انجام می‌شد. حتی به درخواست اروپایی‌ها، هر محموله صادراتی پسته به اروپا قبل از ارسال می‌بایست یک گواهی بهداشت از آزمایشگاه‌های اداره بهداشت ایران که مورد تأیید اتحادیه اروپا بود را اخذ کند.

نهایتاً با اجرای فرآیند اعتمادسازی، طرف اروپایی تحریم پسته ایران را برطرف کرد، اما برای این کار شروطی مشخص کرد. طبق نظر کمیسیون اروپا تمام محموله‌های ورودی پسته از ایران می‌بایست بر اساس مقادیر مجاز آلودگی به افلاتوکسین که بسیار سختگیرانه وضع شده‌بودند، کنترل شوند.

در ادامه، بعد از گذشت یک دوره و با افزایش امکانات و تجهیزات در مراحل فرآوری پسته تَر و خشک، کیفیت محموله‌های صادراتی پسته ایران بهبود یافت و نتیجتاً کنترل ۱۰۰ درصدی محموله‌های ورودی به اروپا به ۵۰ درصد کاهش یافت. درواقع، به‌واسطه سختگیری‌ها، نظارت‌ها و کنترل‌های بیشتر بر پسته ایران و گشوده‌شدن بازارهای جدید، اگرچه حجم صادرات پسته ایران به اتحادیه اروپا کمتر شده‌بود، اما این یک موفقیت به‌حساب می‌آمد. از آخرین بازدید مقامات اروپایی از بخش‌های مختلف پسته ایران تقریباً دوازده سال می‌گذرد. اما طی دوسال اخیر با وقوع تنش‌های بی‌سابقه آب و هوایی و مهیا بودن شرایط برای افزایش ریسک وقوع آلودگی افلاتوکسین، درصد مردودی محموله‌های پسته ایران در خاک اروپا به‌دلیل آلودگی به افلاتوکسین افزایش یافت، همین موضوع کافی بود که مجدداً حساسیت مقامات اتحادیه اروپا برانگیخته شود. در این راستا، کمیسیون بهداشت اتحادیه اروپا در تابستان سال ۱۴۰۱ درخواستی را مبنی بر بازدید مقامات این کشور از پسته ایران خطاب به بخش خصوصی و مقامات حاکمیتی مربوطه در ایران مطرح کرد.

بنابراین، مقرر شد سه مجموعه در ایران شامل: بخش خصوصی (تولید، فرآوری و صادرات پسته)، سازمان حفظ نباتات در وزارت جهاد کشاورزی و سازمان غذا و دارو در وزارت بهداشت، مقابل هیئت اروپایی بنشینند. زمان مدنظر برای این بازدید نیز نیمه مهرماه ۱۴۰۱ عنوان شده‌بود، اما علی‌رغم برنامه‌ریزی‌های انجام شده در حدود کمتر از یک ماه پیش از موعد سفر، بنا به ملاحظاتی که از طرف مقابل صراحتاً ذکر نشد، این سفر به تعویق افتاد. چندی پس از اعلام لغو سفر بازدید هیئت اروپایی، نامه‌ای از طرف کمیسیون بهداشت اروپا خطاب به وزارت جهاد کشاورزی ایران ارسال شد. در این نامه ضمن ابراز نگرانی کمیسیون امنیت غذایی اتحادیه اروپا از افزایش درصد مردودی محموله‌های وارداتی پسته از مبدأ ایران به‌دلیل آلودگی به افلاتوکسین، تهدید جدی به تعلیق واردات پسته از ایران صورت گرفته‌است. انجمن پسته ایران بلافاصله بعد از اطلاع از محتوای نامه دریافتی از سوی کمیسیون بهداشت اتحادیه اروپا پیگیری‌های لازم با مسئولین مربوطه در سازمان حفظ نباتات را انجام داد. در همین راستا و باتوجه به حساسیت و اهمیت موضوع، کارگروهی متشکل از جمعی از صادرکنندگان پسته به اروپا توسط کمیته بازرگانی انجمن تشکیل شد تا ضمن همفکری در خصوص این موضوع، پیشنهادات لازم برای پاسخ به نامه اتحادیه اروپا را تدوین و به سازمان حفظ نباتات ایران ارائه‌کند. در این مقطع زمانی، مکاتبات طرف ایرانی برای پاسخ به اتحادیه اروپا به‌دلایل مختلفی از جمله زمان‌بر شدن هماهنگی‌ها و همچنین مصادف شدن موضوع با تغییرات مدیریتی در سازمان حفظ نباتات، با تأخیر انجام شد و مکاتبه‌ای هم که حاصل جمع‌بندی نظرات کارشناسان این سازمان بود، حاوی دلایل قانع‌کننده‌ای برای طرف اروپایی نبود. متعاقباً در اسفندماه ۱۴۰۱ جلسه‌ای به میزبانی معاونت باغبانی وزارت کشاورزی و به درخواست دفتر امور بین‌الملل و سازمان‌های تخصصی وزارت جهاد کشاورزی و با حضور نمایندگان بخش خصوصی و وزارت بهداشت برگزار شد. در جلسه مذکور نیز مقرر شد نظرات کارشناسی انجمن به‌صورت مکتوب در اختیار مقامات مرتبط در وزارت جهاد کشاورزی قرار گیرد.علی‌رغم ارسال نظرات و پیشنهادات انجمن در زمان مقرر، نقطه نظرات انجمن در پاسخ به اتحادیه اروپا مد نظر قرار نگرفت و شنیده‌ها حاکی از آن است که مسئولین اتحادیه اروپا در پاسخ شفاهی به آخرین نامه وزارت کشاورزی ایران، عنوان نموده‌اند آنچه که مدنظر قرارخواهدگرفت کاهش درصد مردودی محموله‌های وارداتی پسته از مبدأ ایران به‌دلیل آلودگی به افلاتوکسین است. آنچه روشن است مسئولین اتحادیه اروپا انتظاردارند طی ماه‌های آینده بهبود وضعیت در این زمینه را مشاهده کند. باتوجه به افزایش حساسیت‌ها و احتمال تعلیق و یا بازگشت به کنترل ۱۰۰ درصدی محموله‌ها و جدی بودن این تهدید، می‌طلبد که همه صادرکنندگان فعال در این بخش از بازار پسته ایران، ضمن در نظر گرفتن شرایط، دقت و اهتمام بیشتری در تهیه محموله‌های صادراتی به مقصد اتحادیه اروپا داشته باشند تا با یاری و همراهی این عزیزان صنعت پسته ایران از این چالش بالقوه نیز سربلند بیرون آید.

